

Kyrkomötet

Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2011:2

Ersättning för kyrkliga handlingar

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motionerna 2011:12, 27, 71, 80, 84 och 89. Samtliga motioner rör ersättning för kyrkliga handlingar.

De nya bestämmelserna om ersättning för kyrkliga handlingar trädde i kraft den 1 januari 2011. Utskottet betonar återigen vikten av att bestämmelserna får den tillämpning som varit avsedd. Enligt utskottet bör det i princip föreligga synnerliga skäl för att inte tillmötesgå medlemmens önskemål.

Utskottet konstaterar att det finns anledning att utvärdera hur bestämmelserna tillämpas. Mot bakgrund av att kyrkostyrelsen redan beslutat om en utvärdering föreslår utskottet att motion 12 avslås. Utskottet utgår från att utvärderingen genomförs snarast, samt att kyrkostyrelsen lämnar förslag till ändring i kyrkoordningen om det är motiverat. Utskottet anser det vara mindre lämpligt att föregripa resultatet av kyrkostyrelsens utvärdering genom att nu lämna särskilda utredningsdirektiv till den. Utskottet föreslår därför avslag på motion 80 och 89 punkt 2.

När det gäller motion 89 punkt 1 föreslår utskottet avslag med hänvisning till att det är mindre lämpligt att kyrkomötet lämnar rekommendationer till Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation i en partsfråga.

Mot bakgrund av att utskottet anser att nuvarande bestämmelser är väl-motiverade föreslås att motion 27 och 71 avslås.

I motion 84 föreslås att församlingar i vissa situationer ska få rätt att ta betalt för kyrkliga handlingar av Svenska kyrkans medlemmar. Utskottet anser att kyrkliga handlingar alltid ska vara avgiftsfria för de kyrkotillhöriga och föreslår därför avslag på motionen.

Utskottet anser att en översyn av clearingsystemet i sin helhet bör ske så snart de övergripande strukturfrågorna har behandlats av kyrkomötet.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:12.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:27, punkt 1.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:27, punkt 2.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:27, punkt 3.
5. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:71.
6. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:80, punkt 1.
7. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:80, punkt 2.
8. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:84.
9. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:89, punkt 1.
10. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:89, punkt 2.

Motionernas förslag

Motion 2011:12 av Karl-Gunnar Svensson, Ersättning för kyrkliga handlingar

Kyrkomötet beslutar att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att för kyrkomötet redovisa effekterna av kyrkomötets beslut med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2010:9 Ersättning för kyrkliga handlingar samt lägga fram förslag till ändringar i kyrkoordningen om så kan anses vara nödvändigt.

Motion 2011:27 av Anna-Karin Westerlund, Ersättning för kyrkliga handlingar

1. Kyrkomötet beslutar att 17 kap. 16 a § i kyrkoordningen ska upphöra att gälla.

2. Kyrkomötet beslutar att 42 kap. 8–10 §§ i kyrkoordningen ska ha följande lydelse:

8 § Den som tillhör Svenska kyrkan har rätt till vigsel i Svenska kyrkans ordning, om inte synnerliga skäl hindrar det. *En församling får inte ta ut någon avgift av makarna.*

Om vigseln har ägt rum i någon annan församling än den som någon av makarna tillhör, har denna församling rätt till ersättning från den församling som den äldre av makarna tillhör eller, om den äldre av makarna inte tillhör någon församling i Svenska kyrkan, från den församling som den yngre av makarna tillhör.

Om en präst har anlitats från en annan församling än den där vigseln har skett har den församlingen rätt till ersättning som i andra stycket. Kyrkostyrelsen fastställer beloppens storlek.

Även när inte någon av de blivande makarna tillhör Svenska kyrkan, får de vigas i Svenska kyrkans ordning, om det finns särskilda skäl. Då får en avgift tas ut.

Beslutet om rätt till vigsel fattas av kyrkoherden i den församling där vigseln begärs. Kyrkoherden får även uppdra åt någon annan präst i församlingen att besluta.

9 § Dödsboet har rätt till begravningsgudstjänst i den församling som den avlidne tillhörde, om inte synnerliga skäl hindrar det. *Församlingen får inte ta någon avgift.*

En begravningsgudstjänst får även firas när någon som inte tillhörde Svenska kyrkan har avlidit, om det finns särskilda skäl och är förenligt med den avlidnes önskemål. Då får *församlingen* ta ut en avgift.

Beslutet om att fira begravningsgudstjänst fattas av kyrkoherden, som även får uppdra åt någon annan präst i församlingen att besluta.

10 § Dödsboet har även rätt till begravningsgudstjänst inom en annan församling än den som den avlidne tillhörde vid dödsfallet, om inte synnerliga skäl hindrar det. Beslutet fattas av kyrkoherden i den församlingen, som även får uppdra åt någon annan präst i församlingen att besluta.

Dödsboet betalar inte någon avgift för begravningsgudstjänsten till församlingen. *Den församling som den avlidne tillhörde ska ersätta den andra församlingen för dess kostnader.*

3. Kyrkomötet beslutar att dessa ändringar ska träda i kraft den 1 januari 2012.

Motion 2011:71 av Anna Ekström och Vivianne Wetterling, Ta bort de "vita kuverten" för alla kyrkoanställda

EE 2011:2

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka möjligheten att förbudet för präster att ta emot ersättning för kyrkliga handlingar av annan än en församling inom Svenska kyrkan utvidgas till att gälla alla anställda inom Svenska kyrkan.

Motion 2011:80 av Britt Louise Agrell m.fl., Möjlighet att välja präst vid kyrkliga handlingar

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att se över clearingsystemet så att kyrkans medlemmar i praktiken kan välja präst anställd i annan församling vid kyrkliga handlingar.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda hur det ska skapas möjligheter för församling att erbjuda kyrkans medlemmar att välja också en präst som inte längre är anställd i församling vid kyrkliga handlingar.

Motion 2011:84 av Bengt Inghammar, Översyn av bestämmelserna för ersättning för kyrkliga handlingar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att bereda möjligheter för medlem att ersätta kostnaderna vid kyrkliga handlingar vid önskemål om präst som ej tjänstgör i hemförsamlingen genom att clearingkostnaderna faktureras medlemmen av hem- eller handlingsförsamling som sedan ersätter prästen.

Motion 2011:89 av Ola Isacson, Ersättning för kyrkliga handlingar

1. Kyrkomötet beslutar att uppmana arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer som sluter avtal för anställda i Svenska kyrkan, att bearbeta frågan om präster anställda i Svenska kyrkan, inom ramen för sin tjänst, kan fullgöra ett visst antal arbetsdagar/år hos annan arbetsgivare i Svenska kyrkan än den ordinarie.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet framlägga förslag på förändringar i kyrkoordningen som gör det möjligt för den enskilde att till församling betala ersättning för kyrklig handling, när den kyrkliga handlingen leds av präst som inte är anställd i Svenska kyrkan.

Yttrande från andra utskott

Kyrkorättsutskottet har yttrat sig över motion 2011:27, se *bilaga 1*.

Bakgrund

Bestämmelser om avgifter vid kyrkliga handlingar finns i 42 kap. i kyrkoordningen. I 17 kap. 16 a § i kyrkoordningen regleras att en präst inte får "uppbära arvode eller ekonomisk ersättning från annan än en församling i Svenska kyrkan" vid utförande av en kyrklig handling.

Frågan om ersättning vid kyrkliga handlingar behandlades senast vid 2010 års kyrkomöte. Kyrkomötet beslutade, efter förslag från kyrkostyrelsen:

- att det skulle bli möjligt att inom clearingsystemet betala ersättning för en präst som inte är anställd av vare sig de berörda medlemmarnas hemförsamling eller den församling där den kyrkliga handlingen äger rum, och
- att en präst inte ska få ta emot ersättning för kyrkliga handlingar från någon annan än en församling inom Svenska kyrkan.

Bakgrunden till beslutet var det utredningsuppdrag som kyrkostyrelsen fick av 2007 års kyrkomöte (KmSkr 2007:11). Kyrkomötet beslutade då att utreda clearingsystemet inom Svenska kyrkan med syfte att skapa ett ändamålsenligt regelverk för att minimera de problem som har att göra med att präster i samband med kyrkliga handlingar rör sig över församlingsgränser. Bakgrunden till beslutet var uppgifter i TV-programmet *Uppdrag granskning* om att präster i samband med kyrkliga handlingar erhåller kontant ersättning. Ett sådant förfarande innebär i den mån det förekommer, oberoende av om skatteregler har följts, att Svenska kyrkans medlemmar betalar ersättning för kyrkliga handlingar, vilka de enligt gällande bestämmelser inte ska behöva göra.

När kyrkostyrelsen i oktober 2008 beslutade om direktiv till utredningen breddades uppdraget. Utredningen fick i uppdrag att göra en genomgripande översyn av clearingsystemet i dess helhet. Direktiven öppnade därmed för möjligheten att skapa andra modeller. En central del av uppdraget var dock att, utifrån kyrkomötets beslut, skapa ett ändamålsenligt regelverk för anlitande av präster och kyrkomusiker som inte är anställda i den församling där den kyrkliga handlingen äger rum.

Utredningen lämnade i november 2009 sitt betänkande *Ersättning för kyrkliga handlingar* (SKU 2009:3) till kyrkostyrelsen.

Beslut om smärre ändringar i clearingsystemet

I utredningen förordades, efter analys av olika alternativa modeller för clearing, att det var olämpligt att nu göra större förändringar av clearingsystemet. I utredningen konstaterades vidare att det finns så många alternativa upplägg av kyrkliga handlingar att det hela tiden uppstår problem som inte har en given lösning. Det går inte att alltid tillfredsställa alla intressenter.

Kyrkostyrelsen ställde sig bakom utredningens förslag. Kyrkostyrelsen lämnar i sin skrivelse 2010:5 följande beskrivning:

Denna modell innebär att den nuvarande ordningen behålls med vissa justeringar. En tydlig förändring är förslaget att det utöver medlemmens hemförsamling och förrättningsförsamlingen ska vara möjligt att i den ekonomiska transaktionen inkludera en tredje församling, nämligen den där prästen är anställd. Både förrättningsförsamlingen och den församling som är prästens arbetsgivare kan då fakturera den berörda medlemmens hemförsamling för de delmoment som de har haft utgifter för. I en typisk trepartssituation skulle det betyda att förrättningsförsamlingen får ersättning av medlemmens hemförsamling för kyrkolokal och musiker, medan prästens arbetsgivare ersätts för präst... Förslaget motiveras med att Svenska kyrkan på det sättet kan tillmötesgå medlemmarnas önskemål om både kyrka och präst i samband med kyrkliga handlingar ... Däremot föreslås inte att kostnader för kyrkomusiker som kommer från en annan församling än den där den kyrkliga handlingen äger rum ska kunna ersättas inom systemet. Det skulle innebära att ytterligare en församling skulle kunna bli involverad i ersättningsproceduren vilket skulle komplicera förfarandet ännu mer. Det finns enligt utredningen inte heller samma behov att reglera den frågan som det finns i fråga om präster, dels för att egna önskemål vad gäller musiker inte är lika vanliga, dels för att utredningen inte i övrigt föreslår några regeländringar vad gäller ersättningar för kyrkliga handlingar till kyrkomusiker.

Kyrkostyrelsen delade även utredningens uppfattning att clearingsystemet på sikt behöver genomgå större förändringar. Kyrkostyrelsen anger att dessa föränd-

ringar bör ”avvaktas med till dess att vissa andra pågående processer inom Svenska kyrkan avslutats eller åtminstone har kommit längre. Detta innebär att clearingsystemet behöver ses över om några år”.

Ekonomi- och egendomsutskottet ställde sig i sitt betänkande 2010:9 bakom kyrkostyrelsens förslag till ändring i clearingsystemet, vilket även blev kyrkomötets beslut.

Beslut om förbudet för präster att ta emot arvoden från annan än en församling

Vid sidan av förändringen i clearingsystemet föreslog kyrkostyrelsen i samma skrivelse även ett förbud för präster att ta emot arvoden från annan än församling. Nedan sammanfattas bakgrunden till beslutet. Sammanfattningen bygger i stor utsträckning på KsSkr 2010:5.

Utredningen

I Svenska kyrkans utredningar 2009:3 *Ersättning för kyrkliga handlingar* föreslogs att en präst inte får ta emot ersättning för kyrkliga handlingar från någon annan än en församling. Avsikten med bestämmelsen är att skapa en ordning där man kan tillmötesgå medlemmars önskemål om en viss präst och att undvika situationer där präster direkt eller genom egna bolag tar emot ersättningar för kyrkliga handlingar av enskilda. Enligt utredningen är det olämpligt att föreskriva en skyldighet för en lokal enhet att förordna en präst utifrån önskemål från den som vill få del av en kyrklig handling. Därmed är det inte en ovillkorlig rättighet för den enskilda att kunna välja präst. Utredningen rekommenderar dock en generös hållning. Prästen ska då förordnas av den församling där den kyrkliga handlingen äger rum, oavsett om det är medlemmens hemförsamling eller någon annan församling. Utredningen understryker att det alltid vid tjänstgöring i en annan församling än den där prästen är anställd utöver förordnande ska finnas ett beslut om upplåtelse av kyrka och att anmälan ska göras till kyrkoherden. Ett sådant förordnande ska vara en förutsättning för att ersättning ska utgå. Dessutom ska kollektivavtalets regler om bisyssla följas. Utredningen refererar till att det förekommer att präster i sin tjänst har rätt att utföra ett visst antal kyrkliga handlingar i andra pastorat och menar att en sådan överenskommelse inom kollektivavtalets ram skulle kunna vara en god ordning. Utredningen behandlar ersättningar till kyrkomusiker i detta sammanhang. Även kyrkomusikerns möjlighet att åta sig andra uppdrag begränsas av vad som gäller för bisyssla. Utredningen ser ett problem i att kyrkomusiker vid sin tjänstgöring ombes att framföra inslag som inte ingår i det som kyrkohandboken föreskriver och då har rätt att få ersättning för detta. Det sker då under arbetstid, och oberoende av om det handlar om en clearingsituation. Församlingar hanterar detta på olika sätt. Utredningen föreslår dock ingen ändring i bestämmelserna när det gäller kyrkomusiker. Detta innebär att kyrkomusiker även i fortsättningen har möjlighet att ta emot ersättning av privatpersoner. Det poängteras att den inkomst som kyrkomusiker får ska i vederbörlig ordning redovisas till skattemyndigheten.

Remissvaren

Alla stift, samfälligheter och församlingar som berör ämnet tillstyrker utredningens förslag som enligt dem skapar tydlighet och en god ordning. Vissa menar att rese-ersättningar borde kunna betalas direkt av de berörda medlemmarna eller faktureras dem. Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation tillstyrker förslaget att det ska vara förbjudet för en präst att ta emot arvode eller annan ekonomiskt

ersättning från annan än en församling, men avstyrker förslaget att detta ska regleras i kyrkoordningen. Det är inte lämpligt att föra in detaljregler om vinningstjänstens innebörd i kyrkoordningen, menar organisationen. Det torde vara tillräckligt att biskoparna uttalar att det inte är förenligt med vinningstjänsten. Kyrkoordningen bör inte betungas med detaljregler kring sådant som vid en genomlysning kan uppfattas som reglering av enskilda anställningsavtal. Arbetsgivarorganisationen kommenterar också problematiken beträffande ersättning för extra insatser av kyrkomusiker vid kyrkliga handlingar. Sådant som normalt inte ingår i en anställning som framförande av solosång kan enligt gällande avtal kompenseras med en högre månadslön eller ett extra arvode vid varje tillfälle. I det senare fallet menar arbetsgivarorganisationen att arvodet ska betalas ut av arbetsgivaren. Det ska inte utgå någon ersättning från den eller de personer som tagit del av den kyrkliga handlingen. Detta gäller dock bara i anställningsförsamlingen. När musiker anlitas för insatser i en annan församling får det regleras privat. *Kyrkans Akademikerförbund* anser att "kyrkoordningen inte kan förbjuda präst att ta emot ersättning om präst utför en kyrklig handling på sin fritid hos annan arbetsgivare". Förbundet påpekar att frågan om bisyssla regleras i gällande kollektivavtal och framhåller vidare att skyldigheten att ta kontakt med kyrkoherden i den församling där prästen ska utföra den kyrkliga handlingen borde tydliggöras i kyrkoordningen. Förbundet menar att alla anställda representerar kyrkan som helhet, och att utredningen inte borde ensidigt ha koncentrerat sig på präster. Ersättningsfrågor ska enligt *Kyrkans Akademikerförbund* regleras i kollektivavtal. SKTF tillstyrker utredningens förslag.

Kyrkostyrelsens överväganden

Kyrkostyrelsen anger i sin skrivelse 2010:5 följande:

Det är viktigt att det skapas en ordning som gör det möjligt att tillmötesgå enskildas önskemål om en viss präst i samband med kyrkliga handlingar. Det ska inte finnas något utrymme för miss-tankar om skattefria inkomster. Vidare ska i den nya ordningen tydliggöras att kyrkliga handlingar är en del av församlingens gudstjänstliv. Vi menar att utredningens förslag motsvarar dessa krav. Vi noterar också att remissopinionen är i det närmaste enig i frågan. Vi ansluter oss till att det är viktigt att gällande rutiner följs när det är aktuellt: att beslut om upplåtelse av kyrka ska finnas, att förordnande ska finnas och att kontakt tas med kyrkoherden i den församling där en präst ska utföra en kyrklig handling. Vidare kan varken enskilda medlemmars eller en annan församlings önskemål vara tvingande i dessa situationer. Dock förordar vi liksom utredningen en generös tillämpning. För att det ska fungera förutsätts att det finns en samarbetsvilja mellan berörda parter. De invändningar som har framförts av Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och särskilt av *Kyrkans Akademikerförbund* tar inte tillräcklig hänsyn till utredningens pastoralteologiska motiveringar. Den föreslagna regleringen är avsedd att klargöra vinningstjänstens och kyrkliga handlingars teologiska sammanhang. Avsikten är inte, som KyrkA tycks ha uppfattat det, att förbjuda präster att utföra kyrkliga handlingar på sin fritid hos någon annan arbetsgivare. Bestämmelsen innebär att om en präst utför en kyrklig handling på sin fritid i en församling där hon/han inte är anställd ska församlingen förordna prästen och ersättningen ska betalas av denna församling eller också ska ingen ersättning utgå. Kollektivavtalets regler om bisyssla gäller naturligtvis dessutom.

Kyrkomötets behandling

Ekonomi- och egendomsutskottet ställde sig i sitt betänkande EE 2010:9 bakom kyrkostyrelsens förslag. Utskottet välkomnar att det genom förslaget ”klargörs att den enskilda prästen inte själv fritt förfogar över vigningstjänsten”. Utskottet delade kyrkostyrelsens uppfattning om en generös tillämpning av bestämmelserna om förordnande, men konstaterar samtidigt att: ”Vidare kan varken enskilda medlemmars eller en annan församlings önskemål vara tvingande i dessa situationer.” I fråga om musiker ansluter sig utskottet till vad kyrkostyrelsen framhåller i skrivelsen, nämligen att det är viktigt att kyrkomusikers ersättningar tydligt regleras i avtal och att alla ersättningar redovisas enligt skattelagstiftningen. En reglering liknande den som nu föreslås för präster skulle ha förenklat situationen vad gäller ersättningar men det kan ordnas på annat sätt. Detsamma gäller andra anställda i församlingen som kan ha olika slags bisysslor. Utskottet gav Tillsyns- och uppdragsutskottet samt Gudstjänstutskottet möjlighet att yttra sig i ärendet. Båda utskotten tillstyrkte förslaget.

Tillsyns- och uppdragsutskottet angav i sitt yttrande 2010:3y att

Det är viktigt att understryka att förslaget förutsätter att församlingarna kommer att förordna präster utefter människornas önskemål även om man i och för sig skulle kunna utföra den kyrkliga handlingen med ordinarie bemanning. Detta kräver ett pastoralt förhållningssätt där kyrkoherdarna inser hur viktigt det är för många människor att en viss präst får tjänstgöra vid kyrkliga handlingar.

Gudstjänstutskottet noterade i sitt yttrande 2010:2y att det är

av stor betydelse att de av Svenska kyrkans medlemmar som av tradition har en ”familjeprest” också i fortsättningen ska kunna hålla fast vid detta. Den reglering som införs måste vara så utformad att den upplevs svara mot medlemmarnas behov. Utskottet ser med viss oro att det kan komma att uppstå problem när den präst som anlitas inte är anställd vare sig i den församling där de som begär den kyrkliga handlingen är bosatta eller i den församling där denna ska äga rum. I ett sådant fall får den senare församlingen ökade kostnader och kan då välja att i stället hänvisa till den egna församlingens präster. Vidare vill utskottet påpeka att det hade varit bra om bestämmelserna om ersättning för kyrkliga handlingar hade utformats så att de inte, så som för närvarande, enbart omfattar präster. Behovet av reglering gäller sannolikt inte bara den gruppen av anställda.

Kyrkomötet beslutade i enlighet med kyrkostyrelsens förslag.

Vidare utredning efter 2010 års kyrkomöte

I ett antal remisser berördes frågan om reseersättningens storlek. Kyrkostyrelsen angav i sin skrivelse att de avsåg att återkomma i frågan inom ramen för den årliga översynen av clearingbeloppen. Kyrkostyrelsen har i december 2010 behandlat frågan. Kyrkostyrelsen konstaterade att frågan om bl.a. reseersättning behöver utredas vidare. Kyrkostyrelsen beslutade därför dels att reseersättning inte skulle inkluderas i clearingbeloppen för år 2011, dels att ge arbetsutskottet i uppdrag att utreda vissa ansvarsfrågor rörande anställningsförhållanden, medgivande att tjänstgöra i annan församling och reseersättning till präster i olika clearingsituationer. Uppdraget innefattar en rad avtalsmässiga frågeställningar och kontakt har därför tagits med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation. Kyrko-

styrelsens arbetsutskott har i mars 2011, vid sidan av ovanstående uppdrag från kyrkostyrelsen, även beslutat att ta initiativ till en utvärdering av hur clearing-bestämmelserna fungerar. Något slutdatum för när utredningarna ska vara färdiga har ännu inte fastställts.

Exempel

Nedan lämnas exempel på hur bestämmelserna fungerar i några olika typfall. I alla exempel förutsätts att kyrkoherden i handlingsförsamlingen (den församling där den kyrkliga handlingen sker, kallas ibland också förrättningsförsamling) har kontaktats och gett sitt medgivande till att den kyrkliga handlingen sker där.

A = hemförsamling

B = handlingsförsamling

C = prästens ordinarie anställningsförsamling

KOB = Kollekt- och betalsystem. Det IT-system som används för att administrera clearing inom Svenska kyrkan.

Exempel 1 (två församlingar)

Ett brudpar från A vill gifta sig i B men anlita en präst från A.

A som arbetsgivare för prästen accepterar att detta görs i tjänsten. I B genomförs den kyrkliga handlingen av prästen som är anställd i A. B begär därefter genom KOB ersättning från A för kyrkomusiker och lokalupplåtelse. Prästen som har sin anställning i A får i vanlig ordning sin lön från A.

Exempel 2 (tre församlingar)

Ett brudpar från A vill gifta sig i B men anlita en präst från C.

C som arbetsgivare för prästen accepterar att detta görs i tjänsten. I B genomförs den kyrkliga handlingen av prästen som är anställd i C. B begär därefter genom KOB ersättning från A för kyrkomusiker och lokalupplåtelse. C begär genom KOB ersättning från A för präst. Prästen som har sin anställning i C får i vanlig ordning sin lön från C.

Exempel 3 (två församlingar och en "utomstående")

Ett brudpar från A vill gifta sig i B men anlita en pensionerad präst eller en präst som inte är anställd i någon församling.

I B anställs prästen tillfälligt och den kyrkliga handlingen genomförs där. B begär därefter genom KOB ersättning från A för präst, kyrkomusiker och lokalupplåtelse. Eftersom prästen är tillfälligt anställd i B vid tiden för vigseln får prästen sin ersättning från B.

Exempel 4 (två församlingar och en präst utanför sin ordinarie tjänst)

Ett brudpar från A vill gifta sig i B men anlita en präst från C.

C som arbetsgivare för prästen accepterar inte att detta görs i tjänsten utan bara på prästens egen tid som en "bisyssla" enligt kollektivavtalet. I B anställs prästen tillfälligt och den kyrkliga handlingen genomförs där. B begär därefter genom KOB ersättning från A för präst, kyrkomusiker och lokalupplåtelse.

Prästen måste – för att kunna få ersättning i detta fall – bli tillfälligt anställd i B.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 12, 27, 71, 80, 84 och 89.

De nya bestämmelserna om ersättning för kyrkliga handlingar trädde i kraft den 1 januari 2011. Utskottet har att ta ställning till sex motioner i ämnet. Antalet motioner visar dels att det finns ett stort engagemang i frågan om ersättning för kyrkliga handlingar, dels att det finns frågor som kan behöva diskuteras ytterligare.

Utskottet anser att det beslut som 2010 års kyrkomöte fattade i frågan var välgrundat. Utskottet konstaterar samtidigt att det finns anledning att utvärdera den praktiska tillämpningen av de nya bestämmelserna. Såväl kyrkostyrelse, utskott som kyrkomöte har varit medvetna om risken för att bestämmelserna tillämpas på olika sätt. Något som synes tolkas på olika sätt är det konstaterande som såväl kyrkostyrelsen som utskottet gjorde om att "församlingarna ska ha en generös tillämpning av bestämmelserna om förordnande". Utskottet vill återigen betona vikten av att bestämmelserna får den tillämpning som varit avsedd. Utskottet anser att intentionen med bestämmelserna är tydlig. Det bör i princip föreligga synnerliga skäl för att inte tillmötesgå medlemmens önskemål.

Vid sidan av den övergripande frågan om hur "generös tillämpning" har tolkats har även andra frågor identifierats, t.ex. frågan om hantering av resekostnader. Utskottet kan med tillfredsställelse konstatera att kyrkostyrelsen redan har tagit initiativ till en utvärdering av tillämpningen av de nya bestämmelserna. Utskottet utgår från att utvärderingen genomförs snarast, samt att kyrkostyrelsen lämnar förslag till ändring i kyrkoordningen om det är motiverat. Mot bakgrund av att kyrkostyrelsen redan beslutat om en utvärdering föreslår utskottet att motion 12 avslås.

I motion 27 föreslås en återgång till den ordning som gällde före den 1 januari 2011. Mot bakgrund av att utskottet anser att nuvarande bestämmelser är välmotiverade föreslås att motionen avslås. Kyrkorättsutskottet avstyrker i sitt yttrande att de kyrkoordningsändringar som föreslås i motionens punkt 2 införs.

Som framgår ovan delar utskottet kyrkostyrelsens uppfattning att bestämmelsernas tillämpning bör utvärderas. Utskottet anser det vara mindre lämpligt att föregripa resultatet av en sådan utvärdering genom att nu lämna särskilda utredningsdirektiv till kyrkostyrelsen. Utskottet föreslår därför att motion 80 och 89 punkt 2 avslås.

När det gäller motion 89 punkt 1 föreslår utskottet avslag med hänvisning till att det är mindre lämpligt att kyrkomötet lämnar rekommendationer till Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation i en partsfråga.

I motion 71 föreslås att förbudet för präster att ta emot ersättning för kyrkliga handlingar av annan än en församling inom Svenska kyrkan ska utvidgas till att gälla alla anställda inom kyrkan. I utredningen som ligger som grund för de nya bestämmelserna analyserades frågan om även kyrkomusiker skulle omfattas av förbudet att ta emot arvoden från annan än församling. Kyrkostyrelsen konstaterade efter analys att det inte var lämpligt att kyrkomusikerna skulle omfattas av förbudet. Utskottet delar denna bedömning och ser inte heller något värde i att utöka kretsen ytterligare. Utskottet föreslår därför att motion 71 avslås.

I motion 84 föreslås att en församling ska kunna ta betalt för en kyrklig handling i vissa situationer. Utskottet konstaterar att en sådan förändring skulle bryta den viktiga principen att kyrkliga handlingar, tack vare sin särställning, alltid ska vara kostnadsfria för medlemmarna. Utskottet föreslår därför avslag på motionen.

Utskottet anser att en översyn av clearingsystemet i sin helhet bör ske så snart de övergripande strukturfrågorna har behandlats av kyrkomötet.

Uppsala den 29 september 2011

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Gusten Rolandsson, ordförande

Anders Granberg, sekreterare

Beslutande: Gusten Rolandsson, ordförande, Ingrid Karlsson, Sigvard Olsson, Gun Eriksson, Tommy Eriksson, Mats Johansson Flygg, Stefan Caplan, Margareta Nisser-Larsson, Jan G Nilsson, Carina Håkansson, Gerd Gullberg Johnson, Peter Bernövall, Gunvor Torstensson, Birgit Friggebo och Claes Björndahl.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Titti Ådén, Magnus Nilsson, Marcus Bernhardsson, Svante Erlandsson, Åke Löfstrand, Ragnhild Bertius, Bertil Persson, Gunnar Pettersson, Jan Friheden, Dan Sarkar och Markus Nordenmark.

Biskop Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkorättsutskottets yttrande 2011:8y

Ersättning för kyrkliga handlingar

Till Ekonomi- och egendomsutskottet

Kyrkorättsutskottets yttrande över motion 2011:27

I motionen föreslås att 17 kap. 16a § i kyrkoordningen ska upphöra att gälla. I paragrafen anges att det är förbjudet att uppbära arvode eller ekonomisak ersättning från någon annan än en församling i Svenska kyrkan för utförande av en kyrklig handling. Förslaget innebär en återgång till den ordning som gällde före den 1 januari 2011. Ur de aspekter som Kyrkorättsutskottet har att beakta kan ändringen genomföras.

Vidare föreslås i motionen ändringar i 42 kap. 8–10 §§ i kyrkoordningen. Dessa bestämmelser reglerar hur kostnader ska clearas mellan församlingar för utförda vigsel- och begravningsgudstjänster. I 42 kap. 8–10 §§ anges när avgifter får uttas och när avgifter inte får uttas för vigsel- och begravningsgudstjänster. Motionens förslag skulle kunna tolkas så att andra än församlingar har rätt att ta ut avgifter. Förslaget avstyrks då det inte förtydligar kyrkoordningen.

I 42 kap. 8 § kyrkoordningen föreslås att formuleringen ”Om vigseln har skett...” ändras till ”Om vigseln har ägt rum ...”. Kyrkorättsutskottet ser ingen saklig skillnad mellan formuleringarna. Utskottet menar att då nuvarande formulering är tillfyllest ska man inte onödigtvis ändra i kyrkoordningen. Förslaget avstyrks.

I motionen föreslås slutligen att 42 kap. 10 § 3 st utgår. Bestämmelsen harmonierar med en motsvarande bestämmelse i 42 kap. 8 §. Kyrkorättsutskottet menar att bestämmelsen ska vara kvar och avstyrker förslaget.

Uppsala den 28 september 2011

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Margareta Andersson, ordförande

Göran Oscarsson, sekreterare

Beslutande: Margareta Andersson, ordförande, Jerry Adbo, Vanja Björsson, Jan Erik Forsberg, Mari Lönnerblad, Anki Erdmann, Anna-Karin Westerlund, Mikael Härdig, Micael Dahlberg, Stig Göran Fransson, Anders Roos, Anders Linger, Helena Klahr Fast, Vivianne Wetterling och Marie-Helena Dahlberg.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Christina Andersson, Maria Lagerman, Carola Björkman, Marja-Liisa Jernberg, Lena Lindström, Torkel Selin, Anna Malmqvist, Håkan Sunnliden och Hans Weichbrodt.

Biskop Jan-Olof Johansson har deltagit i utskottets överläggningar.